Dvojni učinek SIFIDE na Portugalskem: spodbujanje raziskav in razvoja ter optimizacija davkov

Pedro Feliciano, Cristina Sá in José Luís Martins

Gospodarska rast je tesno povezana z inovacijami, pri čemer imajo raziskave in razvoj (RR) ključno vlogo pri ustvarjanju novega znanja, izdelkov in procesov. Na Portugalskem javne politike RR podpirajo s finančnimi spodbudami in z davčnimi ugodnostmi. Pričujoči članek preučuje razmerje med gospodarsko rastjo in naložbami v RR z makroekonomskega ter mikroekonomskega vidika, pri čemer se osredotoča na nacionalne rezultate in uspešnost podjetij ter poudarja vlogo davčnih spodbud pri zasebnih vlaganjih v RR. Z uporabo linearnega regresijskega modela ugotavljamo, da inovacijsko intenzivna podjetja, ki vlagajo v RR, izkazujejo višjo raven davčnega načrtovanja, kar je delno posledica neposrednega učinka davčnih spodbud za RR (port. Sistema de Incentivos Fiscais à Investigação e Desenvolvimento Empresarial – SIFIDE) in je lahko povezano tudi z natančnejšimi praksami davčnega upravljanja. Naše ugotovitve so skladne z mednarodnimi dokazi, hkrati pa zapolnjujejo vrzel v portugalskem kontekstu. Ugotovitve ponujajo pomembna spoznanja za odločevalce in poslovne voditelje ter poudarjajo potrebo po spremljanju zasebnih naložb v RR, podprtih s programom SIFIDE, in ocenjevanju njihovega dejanskega gospodarskega učinka glede na znatne fiskalne stroške tega sistema.

Ključne besede: gospodarska rast, davčno načrtovanje, raziskave in razvoj (RR), davčne ugodnosti, SIFIDE
Klasifikacija JEL: M48; O38
Managing Global Transitions 24 (2): 171–201

Povečanje obsega prehoda na čisto energijo v Turčiji: vloga finančnega razvoja, zelenih tehnologij in gospodarske kompleksnosti

Foday Joof in Mehdi Seraj

Prehod na nizkoogljično gospodarstvo za Turčijo predstavlja pomemben izziv in hkrati priložnost, saj njena energetska mešanica v več kot 90 % temelji na fosilnih gorivih. V tem kontekstu je cilj pričujoče raziskave analizirati vlogo finančnega razvoja (angl. *financial development* – FD), gospodarske kompleksnosti (GK) in okoljskih tehnologij (PET) pri rabi obnovljivih virov energije (OVE) v Turčiji v obdobju od leta 1980 do

2020. Pristop Fourier Bootstrap ARDL (FBARDL), nova metoda, ki lahko zazna do pet gladkih strukturnih prelomov in odpravi pristranskosti majhnih vzorcev, kaže, da obstaja pomembna »zelena strukturna zaklenjenost«, kjer enoodstotno povečanje FD in GK povzroči zmanjšanje OVE za 1,12 oz. 0,70 %. Z drugimi besedami, finančni razvoj in gospodarska kompleksnost Turčije sta še vedno vezana na porabo fosilnih goriv. Nasprotno pa PET pozitivno vpliva na RVE, saj enoodstotno povečanje PET povzroči 0,120dstotno rast OVE. Test Grangerjeve vzročnosti dodatno potrjuje, da imata FD in PET enosmerno vzročnost do OVE. Raziskava prispeva k obstoječi literaturi o turškem energetskem ravnovesju ter ponuja prepotrebno protiutež prevladujočim predpostavkam o »pozitivnih učinkih financ« v nečlanicah OECD.

Ključne besede: finančni razvoj, obnovljiva energija, okoljske tehnologije, Turčija, Fourier Bootstrap ARDL
Klasifikacija JEL: C22, G20, Q42, Q43
Managing Global Transitions 24 (2): 203–225

Vpliv korupcije na povezavo med javno porabo za zdravstvo in gospodarsko rastjo v podsaharski Afriki

Omobola H. Arowolo and Sunday O. Adewara

Državna poraba za zdravstvo je bistven dejavnik rasti vsakega gospodarstva. Vendar pa zdravstveni sistem v podsaharski Afriki (angl. *sub-Saharan Africa* – SSA) ni bil deležen zadostne pozornosti. Pričujoča razsikava preučuje neposredni vpliv javne zdravstvene porabe in korupcije na gospodarsko rast ter vlogo korupcije v odnosu med javno porabo za zdravstvo ter gospodarsko rastjo v 32 državah podsaharske Afrike v obdobju od leta 2000 do 2022. Analiza temelji na metodi fiksnih učinkov in generalizirani metodi momentov (angl. *Generalised Method of Moments* – GMM) kot ocenjevalni tehniki. Rezultati kažejo, da tako javna poraba za zdravstvo kot korupcija negativno vplivata na gospodarsko rast, medtem ko skupni učinek javne zdravstvene porabe in korupcije spodbuja gospodarsko rast v SSA. Poleg tega ugotovitve razkrivajo, da inflacija negativno vpliva na gospodarsko rast, medtem ko bruto investicije v osnovna sredstva in odprtost trgovine pozitivno vplivajo nanjo. Priporočeno je, da vlade oblikujejo politike, ki bodo omejile korupcijo ter izboljšale raven institucionalne kakovosti v regiji SSA.

Ključne besede: GMM, izdatki za zdravstvo, gospodarska rast, korupcija
Klasifikacija JEL: B40, H51, O40, D73
Managing Global Transitions 24 (2): 227–254

Migracije in razvoj človeškega kapitala v Afriki: filozofija preobrazbe bega možganov v pridobivanje znanja in talentov

Uche Abamba Osakede, Joel Tobiloba Adeyemo, Opeyemi Eunice Olagunju, Olayinka Omolara Adenikinju, Johnson Olaosebikan, Akanni Olayinka Lawanson in Olanrewaju Olaniyan

Dokazi o vplivu denarnih nakazil migrantov na razvoj človeškega kapitala v Afriki so še vedno mešani, pri čemer je dokazov o izobrazbeni ravni večine afriških migrantov malo. Razumevanje teh vzorcev je ključno za oceno, ali migracije vodijo v beg možganov ali v pridobivanje znanja in talentov. Pričujoča raziskava preučuje delovne migracije iz Afrike ter vlogo denarnih nakazil migrantov pri oblikovanju stopenj vpisa v izobraževanje. Z uporabo metod panelno korigiranih standardnih napak (angl. *panel-corrected standard error* – PCSE) in izvedljivih posplošenih najmanjših kvadratov (angl. *feasible generalized least squares* – FGLS) analiza upošteva heteroskedastičnost, avtokorelacijo in medsektorsko odvisnost, kar zagotavlja zanesljive ocene. Rezultati kažejo, da ima večina afriških migrantov doseženo srednješolsko izobrazbo, medtem ko denarna nakazila pomembno povečujejo vpis v osnovno- in srednješolsko izobraževanje, vendar nimajo pomembnega vpliva na terciarno izobraževanje. Ugotovitve prav tako kažejo, da realni BDP, državna poraba in dostop do električne energije izboljšujejo izobraževalne rezultate. Ti rezultati nakazujejo, da denarna nakazila prispevajo k razvoju temeljnega človeškega kapitala, vendar so potrebni politični ukrepi za usmerjanje sredstev v izobraževalne izide, zlasti na ravni visokega šolstva, da bi zagotovili trajnostno rast v Afriki.

Ključne besede: migracije, beg možganov, pridobivanje znanja in talentov, PCSE, FGLS
Klasifikacija JEL: F22, F24, I25
Managing Global Transitions 24 (2): 255–279

Izobraževanje in brezposelnost mladih v Južni Afriki po covidu-19: dokazi iz splošne ankete o gospodinjstvih

Lana Erasmus, Clement Moyo in Andrew Phiri

Brezposelnost mladih v Južni Afriki ostaja velik izziv, pandemija covida19 pa je dodatno porušila izobraževalne poti in prehode na trg dela. Pričujoča raziskava preučuje, kako dosežena izobrazba vpliva na brezposelnost mladih v obdobju po covidu19 z uporabo nacionalno reprezentativne splošne ankete o gospodinjstvih (angl. *General Household Survey* – GHS) iz leta 2021. Vzorec 3.652 mladih je bil analiziran z uporabo logitnih in probitnih modelov v treh specifikacijah, ki vklju-

čujejo izobraževanje, demografske dejavnike in značilnosti blaginje gospodinjstev. Rezultati kažejo, da višja izobrazba bistveno zmanjšuje verjetnost brezposelnosti, pri čemer so učinki najmočnejši pri osebah z diplomami in univerzitetnimi nazivi. Vendar se ti učinki med provincami razlikujejo. Mladi v provincah Free State, Northwest in Limpopo se tudi ob višjih kvalifikacijah soočajo z visoko brezposelnostjo, kar kaže na šibke regionalne trge dela. Analiza občutljivosti razkriva, da so donosi od izobraževanja nižji v provincah, odvisnih od rudarstva. Raziskava zaključuje, da širitev izobraževanja sama po sebi ni zadostna, ne da bi se ob tem naslovilo omejitve na ravni regionalnih trgov dela.

Ključne besede: izobraževanje, brezposelnost mladih, podatki splošne ankete o gospodinjstvih (GHS), obdobje po covidu19, Južna Afrika
Klasifikacija JEL: J64, I26, J24, R23, J13, O15
Managing Global Transitions 24 (2): 281–304